

სვინიჭი

ჯერ ისევ სველი —
 ძმის სისხლით — ხელი
 ჰქონდა ძმის მკვლელსა,
 ცოდვისა მქნელსა.
 თან აქვს იმედი,
 რომ მისი ბედი
 აყვავდებოდა,
 წყენა პირველ მკვლელს
 აღარ ჰხვდებოდა.
 დამბადებელი
 შეიყვარებდა,
 საბრალო კაენ
 გაიხარებდა.
 მკვლელს ჰნახავს ღმერთი,
 მხოლოდ მადლითა
 და მის ცხოვრებას
 მოჰრწყავს მადლითა.
 კაენის გული,
 სავსე შურიითა
 და შეღესილი
 ფისით, მურიითა
 გათეთრდებოდა —
 როცა ძმის ხელით
 აბელ კვდებოდა,
 სიზისა ქვითა
 ძმას თავს რომ სკრიდა.
 ატირდა ცაში
 ვარსკვლავთა კრება
 ანგელოზთ გუნდიც
 მათ გვერდით კრებდა.
 თვალთაგან ცრემლსა
 წვიმასებ სკრიან
 და ნორჩს ბუნებას
 ტირილსა ჰგვირინ.
 ზეცაში ზარი
 ნელ-ნელა იკვრის,
 მოასვენებ
 ჰკვდარს“ ეს ხმა ისმის;
 „სიკვდილი! მკვდარი!“
 სამყარო იძვრის.
 ეს საზარელი
 ჩვენ შორის სიტყვა,
 პირველად იმ წუთს
 და იმ დროს ითქვა.
 ბოროტ სულთა ბრბო
 ახლო ხარხარებს:
 ერთი მეორეს
 იმას აბარებს,
 რაც ეშმაკთ მოდგმას
 ღიღად ახარებს.
 მაშინ შეინძრა
 ღიღრონი მთები
 და აბოზოქრდა,
 აღელვდა ზღვები.
 ტყე იღვრებოდა
 ცხარე ცრემლად,
 ყვავილოვანი
 მწვანე-ველადა.
 ნადირი ტყისა,
 თევზები წყალთა,
 ყოველი არსი
 მათა და ბართა,
 ყველა შფოთავდა,
 ყველა კვნესოდა
 ეს შემზარავი
 ხმა რომ ესმოდა.
 ააკანკალა
 „სიკვდილმა“ ყველა
 ბუზი-ბუზილა
 და კიანქველა.
 ისმის ტკრციალი,
 დიდი ზრიალი
 მტყველ, პირ-უტყვთა

ყოველ მხარესა;
 და მაშინდელი
 ჯერაც ატყვია
 ქუჩყი და მური
 ცაზე მთვარესა.
 აბელის სისხლი
 იქცა დიდ ტბადა,
 ნისლმა შესუტა,
 ავიდა ცადა.
 შემდეგ ამ ნისლმა
 მთელი ქვეყანა
 მორწყო სისხლითა
 უხვად ყველგანა.
 მას აქეთია
 უძღურს ძლიერი,
 როგორაც ცხვარსა
 მგელი მშიერი,

ხან ტირილს იწყებს,
 ცრემლის დენითა.
 ჰბაქავს და ებრძვის
 ხმა იღუმალი:
 „ბედკრული! აბელ
 რისთვის მოჰკალი?“
 კაენი სწყრება,
 ჯავრობს დიდადა.
 ველარა ჰსუნტქავს
 იგი მშვიდადა.
 მან სამღურავით
 მიჰმართა ღმერთსა,
 წინაშე უფლის
 ემღურის ბედსა:
 „ეს დამაშორე,
 მეუფევე, შენა,
 რამაც ჩემს გულში

ვაჟა-ფშაველა ქუთაისში.
 ვაჟას გვერდით სდგას დავ. კლდიაშვილი.

ჰმუსრავს და ჰყლაპავს.
 ხმელეთი სრულად
 ზღვაა სისხლისა
 და არ იწყნარებს
 სჯაბნის ვინც ვისა.
 კვნესით მოძილნი
 კვნესითა ვკვდებით,
 მიწის საკმელად
 ბოლოს ჟამს ვხდებით.

II

მკვლელს შუა გზაში
 დაეცა თავში
 ლოდისა მსგავსი
 უჩინო არსი.
 ჩავიდა გულში,
 ჩაუძვრა სულში,
 მთელს მის არსებას
 ჩაავლო ბრჯღალი.
 უწყალო არი,
 სახე აქვს მწყარალი.
 ვისაც ეწვევა,
 ვაჰ მისი ბრალი!..
 ამბობს ენითა
 ქენჯნა, კბენითა.

აიღვა ენა.
 მაკარე, ღმერთო,
 იმ ხმისგან წყენა.
 სიცოცხლე მწყურდა
 მშვიდი და ნაზი,
 არ მომივიდეს
 არაზე ბრაზი.
 არ მინდა ვიყო
 მე დარდის ბუდე:
 მტკიოდეს რამე,
 რაზედმე ვწუხდე;
 სიცოცხლე უნდა
 სიცოცხლეს ჰგვანდეს,
 მწარე ფიქრები
 გულს არა სწყლავდეს.
 აბა, რასა ჰგავ
 ესეთი ყოფნა:
 შემდეგ ღმერთისა,
 ტირილი, გლოვნა?
 აბელს რომ ვკლავდი,
 ვიფხანდი გულსა,
 ვირჩენდი მითი
 დიდს ხნის წყლულსა.
 ეს ღმერთა მხოლოდ

წუთისა იყო:
წინა დღის შვებამ
ბოლოს რა მიყო?
—სარჩობელაში
თავი გამიყო...
მაშინაც ეს ხმა
აბორგვდა, მწვრთნიდა.
აბელის მოკვლა
ძალიან სწყინდა
„სოდვია“.—ამას მეუბნებოდა,
„ნუ, ჰკლაო, ნუო“—მეურჩებოდა.
და დღეს ფიქრები
ჩემი მენვე მსჯის.
მთელი სხეული
მიშფოთავს, მითრთის.
უნდა დავიხშო
ეს მეორე ხმა,

კ ა ე ნ.
ავი გდომნია,
უფალო, ჩემთვის,
როდი ვიცოდი
საბრალომ დღემდის.
დღეს ამას ვფიქრობ,
რომ შევიძლებდი,
სიდან როგორმე,
ხელს ჩავკიდებდი,
აბელის მსგავს დღეს
მას დავაყრიდი;
დავკებდი წვრილად
და გადავყრიდი.
ხმა ცილან.
ჩემ მაგიერი
ხმა ცნობიერი
მოგეც დარაჯად,

დიდ ღვთის მცნებასა.—
ლალატს ჰფიქრობდეს,
იმასა ბკობდეს,
თავადაც მურღლად,
ლალატით მოკვდეს.
ვიდრე ცოცხალ არს
მის გულს შანთები
არ დაელიოს,
დასდვას ზადები.
მომავალს დროში
სჩანან წყეულნი:
ძმების გამცემნი,
გადარეულნი.
შხამით მთერალები,
მოფარებატენი.
თავის სამშობლოს
მოლალატენი.
რად შევიბრალო,
თუ თავი თვისი,
უმანკო კრავი,
მსგავსება ღვთისი,
არ შეიბრალებს.
არ დაინანეს,
აქციეს ბუდედ,
ეშმაკის ზღუდედ.
წყეული იყოს
შუა გაიპოს,
ვინც არ უფრთხილოს,
არ დაუჩრდილოს
კაცობას თვისსა!..

III

მას აქეთია
ცხვარი და მელო,
რაიც-კი ჰსუნთქავს,
ცხოველი ყველა,
განიცდის იმ ხმის
რჩევას და ძალსა.
ზოგი ყურს უგდებს,
სხვა ჰხუჭავს თვალსა.
ყურსაც იყრუებს
მას ასუსუებს,
და ის მებრძოლი,
ჩვენს გულში ღმერთი
მოვკალით კაცთა...
ტანჯულ-გვემული
საბრალო გაცვდა,
თუმც მის სიცოცხლის
ძაფი არ გაწყდა.
დიდი ხნისაა

უჩინარი ხმა.

დღესაც გვეძახის:
„აგერ შენი ძმა,
„ჰაა, არ მოჰკლა,
„გიყვარდეს იგი...
„გახსოვდეს მულამ
„წესი და რიგი!
„ნუ იზამ ავსა,
„ნუ ჰლუზავ თავსა.
„ნუ გაასაღებ
„თეთრად შენ შავსა
„და არ დაარქვა,
„შავს, კაცო, თეთრი
„ამას გენუკავ,
„ამასა გვედრი!“
„ოჰ, ეს საწყალი,
მის სამართალი
უყურადღებოდ,
ობლოდა რჩება,
მილიონ წელთა
განმავლობაში
საკვირველია
რომ არა კვდება.
ისევ მხნე არი
და არა სცხრება.
ხმა ეს ხალხს ებრძვის,
სვინიდისსა—ხალხი.—
მაზედა ბრუნავს
ამ სოფლის ჩარხი.
იმის ხელთ განვლეს

ვაჟა-ფშაველა ქუთაისში.

სინანულისა
რალაც გულის თქმა.
რის კაენი ვარ,
თუ ვერ შევძელი,
მას რაც ჩემშია
დავრიო ხელი?!
ხმა ცილან.
გაჩუმდი, ნუ ხარ
ავი და ბრიყვი,
ჰმიეთ-ჰმოეთობ,
ურცხო, რას იტყვი?
დიდი საუნჯე
შე შენ მოგეცი,
რომ ამემალე
მოსისხლე მხეცი.
შენ-კი დასწიხლე
ეგ მადლი დიდი
და სჩივი სული
რომ არ გაქვს მშვიდი,
შე უბედურო,
მით ღმერთს აგინებ,
როს შენს მწვრთნელს ხმასა
ეგრე აყივნებ.

გეგრძნო არ ავად.
კეთილის მრჩეველად
იგი გყოლოდა,
შენ ყური გეგლო
მისთვის მხოლოდა.
არ უგდე ყური,
ჩაიდე შური
გულში შენ ძმისა,
აწ გველინება
თავს რისხვა ცისა.
წყეული იყავ
ამიერიდან,
საცა კი იყო
ყოველი მხრიდან.
წყეული იყოს
შენის მოდგმისა,
ვისაცა სწყინდეს
სიკეთე ძმისა,
კეთილი რჩევა
კეთილის ხმისა,
ვინაც არ მიჰყვეს
იმის ნებასა,
არ ასრულებდეს

ხალხთ და მეფეთა,
ხარჯის მიმცემთ
და ხარჯის მკრეფეთა.
აბა გაჰხედეთ
საუკუნეთა!
ისტორიისა
ნახეთ ფურცლები,
რამდენი სჩანს იქ
კარგი, — ურგები.
ფრანგ-ინგლისელნი
სპარსნი, თურქები.
მთელი მსოფლიოს
მცხოვრები ვინცა
ამ ხმისა ძაფზე
კვლავ აიკანძა.
ვინც ისვინდისა
ვინც-უარი ჰყო
ის ხომ დადაბლდა.
და რამდენს მოღვმა
წყევლა და მოაქმა
ჰკრულავს და ჰქოლავს.
კაცი კაცისგან
რამდენთა ჰშორავს.
რამდენი მოკვდა
მამულისათვის,
მას შეეწირა
ვით ხატს ზვარაკი,
რამდენმა გასცა
თავის სამშობლო,
როგორც ჩალო-ბზე,
არ არს არაკი.
ვისი ბრალია,
ვისი კვალია?
სხვის არაფრისა
ამ ხმის ძალია!
დღეს რომ ქვითინებს,
ფრიად მწყრალია!

VI

ვნახე მე ეს ხმა
თმა-გაწეწილი
ნაცემ-ნაგვემი
და დათენთილი
დაჩოქილიყო
მალალს მთაზედა
კრემლი ჩამოსდის
ღვარად თვალზედა;
ხელ-აპყრობილი
ესწრაფის მასა,
როგორმე მოგვსხლტეს,
აფრინდეს ცასა.
უძახის ღმერთსა
მას სთხოვა ესა,
შემზარავია
სვინდისის კვნესა.

ს ვ ი ნ დ ი ს ი

ღმერთო, ჰე, ღმერთო,
ჩემო გამჩენო,
რად მოისურვე
რომ შემაჩვენო?
ქვეყნად მეტი ვარ,
მიმიღე მანდა,
ხალხისათვისა
მე რგება მწაღდა.
ჰოი, უფალო,
საიდან სადა?
ვერ შეუცვალე
მოსისხლის მადა,
ვინც ჩამაბარე...
აწ მიმიბარე.
შენ რაც დამარქვი,
ის აღარ მქვიან,
ვაი, რომ მივხვდი,
საწყალი, გვიან.
ამიტომ ვსტირი,
ვიტანჯვი ძრიან:
უსვინდისოდა

დღეს კაცი მხდიან.
ხალხს შავეჯავრე,
რომ შავეჯაბრე.
და გამომაგლო
თავის წრიდანა.
ვერაფერს გავხდი,
თავადაც წავხდი.
და რომ სრულიად
არ დავიკარგო,
გთხოვ, დამეხმარო,
შენ რამე მარგო.
აღარ მაქვს, ღმერთო,
კაცთ შორის ბინა.
მუხლ-მოდრეკილი
ვდგევარ შენს წინა.
ქვეყნად ცხოვრება
მძულს, მომიწყინა.
საღლაა დღესა
ემი სახელი,
ჰქრება, იღვეა
როგორც სანთელი.
მეყო, უფალო,
თხოვნა ამდენი.
შენ ხარ ბატონი,
ჩემი გამჩენი.
მიმიღე შენთან,
შენს მადლს და ძალსა.
უჩემოდ მიეც
ცხოვრება ხალხსა.
ვნახოთ რას იზმენ,
უჩემოდ იყვენ!..

ხ მ ა ტ ი ლ ა ნ

რასა სთხოვლობ,
ეგ ვითარ მოხდეს?
უნდა მსოფლიო
მოისპოს, წახდეს?
დიდი შენობა
რისთვის ვაშენე,
ან ბნელი ღამე
რად გავათენე?
რისთვის შევაქვე
მთელი ბუნება,
თუ მას დაჰლუპავს
კაცთა ცდუნება?
რისთვის შევმოხე
ტყით დედა-მიწა,
თუ დღეს გაფუჭდა
და წაიბილწა?...
რისთვის ყვავიან
მაზედ ყვავილნი
კაცთ თვალთ საამოდ
ეშხით აღვსილნი?
რისთვის ბრწყინავენ
ცაზედ მნათობნი,
დედა-მიწისა
სხივით გამთბობნი?
ვისთვის მინდოდა
ღირდონი ზღვები,
აუარები
მასში თევზები.
ვინ გაიხაროს,
ვინ მოიხმაროს,
ყველა ესენი,
რაც ვთესენი?...
ვისთვის-ლა მინდა
ქალ-ვაჟთ ტრფიალი,
დარჩეს ოხრადა,
დარჩეს ტიალი?
აღარ ისმოდეს
სიცილი, მღერა?!
ამას არ ვიზამ,
ვერ შევძლებ, ვერა!
დარჩენ მხოლოდა
მხეცნი, ცხოველნი
უენ-პირონი,

ბალახთ მძოველნი?!..
უკაცოდ არ სჯობ
გასწყდენენ ყოველნი?
უშენოდ მხეტია
ვერ ისეირონ
ველარ გამრავლდენ,
ვერ იხეირონ.
მიტომ გიბრძანებ
მანდ დარჩე კვალად.
და მოარჯულო
ქვეყანა ძალად.
გამოიჩინე
მხნეობა, ღონე,
რაც შეგიძლიან
რისაც ხარ მქონე;
ავი დატანჯე;
და დააღონე;
კეთილის მქნელსა
შეასხი ფრთები—
მიეცი სვლად
მრავალი გზები.
რამ დაგალაჩრა,
რისთვისა ჰკრთები?

ს ვ ი ნ დ ი ს ი

ჰოი, უფალო,
მიშველე, ვკვდები!
ველარ სქრის, ღმერთო,
ჩემი მხნეობა.
სხვა ხალხი გაჩნდა
და სხვა ზნეობა...
განა არ უწყი,
რისთვისა მტანჯავ,
მარგალოტ სიტყვებს
ვისთვისა ჰხარჯავს?...
მაშინ გაისმა
წყრომა კიდანა,
ვით ანაფეთქი
ნალმი კლიდანა.

ხ მ ა ტ ი ლ ა ნ

არ შეიძლება!
გიბძანებ კვალად,
განასპეტაკო
ქვეყანა ძალად,
დაადეგ თავზე
ამოწვდილ ხმალად!..

რა გულ-საკლავად

ქვითინი ისმის,
მის საზარლობა
ენით არ ითქმის:
თუ ვინა ჰგოდებს
ასე მწარედა,
ყველაც მიჰხვდება
შინ და გარეთა.
ამასთანავე
დაბნელდა არე:
შავი ღრუბლები
მოერთყა გარე
სჩანს დახოცილან
ცად მზე და მთვარე.
ჯოჯოხეთადა
იქცა მთა-ბარი.
დასანგრევად
იგი მზად არი.
ქვესკნელიდანა
ისმის ხარხარი
ისე ძლიერი
ისე მაგარი,
ქეჟა-ქუხილი
მასთან რა არი?!..
რა გესლიანად
ვილაც ხარხარებს.
თვით დედა-მიწა
მისგან ზანზარებს.

ვაჟა-ფშაველა.